

Čís. 12531.

Společenstva podle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

Pro výpověď členství ve společenstvu není stanovena zákonem ani forma ani obsah. Stačí projev v jakékoliv formě, jemuž jest rozuměti jako výpovědi.

Předpisu § 55 zák. o společenstvech jest použití obdobně i u společenstev s ručením obmezeným v tom směru, aby byl členu vyplacen závodní podíl, jak vyplývá z účetní uzávěrky za rok, v němž vystoupil ze společenstva. Ziskem z účetní uzávěrky se výše výplaty vystoupivšímu členu zvyšuje, ztrátou pak snižuje o poměrnou část vypadající na podíl. Usnesením valné hromady, schvalujícím účetní závěrku, pokud se stalo v mezích zákona a stanov, jest vázán i vystoupivší člen, třebaže v době jejího konání nebyl již členem společenstva.

Účetní závěrka, třebaš schválená valnou hromadou, může býti opravena, objevila-li se nesprávnou. Reasumace jest přípustná jen pro takové položky aktivní nebo pasivní, jež existovaly již v den, k němuž jest sdělati účetní uzávěrku.

Nárok proti členu na vyrovnání rozdílu, objevivšího se po reasumaci, není obmezen na ručební dobu podle ustanovení § 78 zák. a podléhá promlčení podle obecných předpisů.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1933, Rv I 1653/31.)

Žalovaný byl v obchodním spojení se žalujícím společenstvem s r. o., jehož byl členem. Žalující společenstvo zažalovalo proti žalovanému pohledávku z obchodního spojení ke dni 31. prosince 1929, úhrnem 76.339 Kč 25 h. Žalovaný namítl mimo jiné, že mu přísluší proti družstvu vzájemná pohledávka na členské podíly ve výši přes 60.000 Kč, ježto dal družstvu dopisem ze dne 2. března 1928 výpověď ze společenstevního poměru, kteroužto pohledávku namítl započtením proti žalobnímu nároku. Procesní soud první stolice uznal právem, že žalujícímu družstvu přísluší proti žalovanému pohledávka 70.900 Kč 15 h; žalovanému pak že přísluší proti žalujícímu družstvu vzájemná pohledávka 32.620 Kč, že pohledávka žalující strany do 32.260 Kč započtením zanikla, důsledkem čehož že jest žalovaný povinen žalujícímu družstvu zaplatiti 38.280 Kč 15 h. O vystoupení žalovaného z družstva uvedl v d ů v o d e c h: Prohlášení ze dne 2. března 1928 jest zcela jasné a kategorické a zní »oznamuji, že vystupuji z družstva výrobců stavebních potřeb«, nezní tedy jen, že vystupuje z obchodování prostřednictvím družstva, naopak vystupuje vůbec z celého poměru a mimo to si přeje, by zbytek pohledávky byl mu, žalovanému, vyúčtován, a nechtěl tudíž se žalujícím družstvem zůstatí nadále v žádném spojení ani vztahu. Výrok sám »vystupuji« nelze pojímati jinak, než jako výpověď, neboť i § 77 zák. o spol. i stanovy samy výroku toho používají a rovná se tedy výrok ten svým významem jako když se řekne »dávám výpověď« a žalovaný jako laik nemůže užívati právnicky

správných výrazů i jest jeho výrazy vykládati tak, jak byly nepochybně míněny. Pak-li žalující družstvo skutečně myslelo, že jde jen o přerušování obchodních styků, bylo jeho povinností si v tomto směru sjednati jistotu, a nestačí k tomu, že žalovaného vyrozumívalo o valných hromadách jako jiného člena a i o stavu jeho peněžitých závazků, když žalovaný jinak neprojevil po dopisu ze dne 2. března 1928, že se cítí členem. Poněvadž se žalovaným do podání žaloby nebylo vyúčtováno, bylo docela i povinností družstva, by žalovaného informovalo o výši jeho závazků ke společenstvu, a poněvadž žalovaný jak soudní dvůr na základě jeho výpovědi jako strany bere za zjištěno, vůbec po oné výpovědi ze dne 2. března 1928 na žádnou valnou hromadu nechodil a tato okolnost representantům žalobce nemohla ujíti, jest viděti, že se již za člena nepovažoval a na ona pozvání nereagoval a nemají tedy pozvání k valné hromadě žádný význam a cenu. Žalovaný po dopisu ze dne 2. března 1928 veškerý styk se žalující stranou přerušil. Musil tedy soudní dvůr podání ze dne 2. března 1928 považovati za výpověď a, poněvadž podle ustanovení § 78 zák. o spol. vystoupení ze společenstva se musí státi nejméně čtyři neděle před ukončením správního roku a, jak výpovědi zákonného zástupce žalobce zjištěno, musí dle stanov býti dána výpověď tříměsíční před ukončením správního roku a tento správní rok končil nepopřené 31. prosince 1928, stalo se vystoupení včas a přestal žalovaný koncem roku 1928 býti členem u žalujícího družstva následkem řádné a včasné výpovědi. *O d v o l a c í* s o u d nevyhověl odvolání ani té ani oné strany a uvedl o výpovědi žalovaného z družstva v d ů v o d e c h: Odvolání žalující strany napadá především názor prvního soudu, že v dopise ze dne 2. března 1928 jest výpověď z celého poměru společenského, tedy členství, obchodního spojení i členských podílů. Strana žalující poukazuje k tomu, že slovy: »vystupuji dnešním dnem z družstva« nebyla na straně žalované jasným způsobem projevena způsobem veškerou pochybnost vylučujícím vůle vypověděti družstevní podíly, poněvadž se tam o nich nečiní zmínka a poněvadž by se tato výpověď musela státi podle zákona o společenstvech a podle stanov po ukončení správního roku, ve kterém dána byla výpověď, míní, že, užil-li žalovaný nejasného výrazu, musí sám nésti toho důsledky. Strana žalující míní, že výpověď jest úkonem, který jako takový musí býti označen a nemůže býti nahrazen jiným neurčitým výrazem, a že tedy jen obsah dopisů může býti pro výklad vůle stran rozhodným. Ale tomu není tak; nehledíc k vysvětlujícímu seznání žalované strany k účelům důkazu slyšené, již z obsahu dopisu ze dne 2. března 1928 »vystupuji z družstva«, a »vyúčtujte mi zbytek mé poslední pohledávky a poukažte...« jasně jde najevo, že se žalovaný pro nesrovnalosti, které měl se žalujícím družstvem, odhodlal skoncovati s ním zcela a všestranně svůj společenský a tedy i smluvní a účetní poměr, a právem dospěl soud první stolice z tohoto svého zjištění k přesvědčení, že se svým společenským poměrem vypověděl i své členské podíly. Slovo »vystupuje« není nikterak nejasné; nehledíc k tomu, že na laikovi nelze žádati, by užíval zákonných výrazů, zákon

sám v § 77 první odstavec zák. o společenstvech výrazu tohoto používá třeba k označení samého úkonu formálně uskutečnitelného výpovědi (§ 77 druhý odstavec tamtéž). Je to stejné, jako se slovy »nájem« a »pronájem« v praxi laiků promiscue užívaných a jde tu jen o vypátrání vůle stran, tedy v tomto případě vůle žalovaného (§ 914 obč. zák. a čl. 278 obch. zák.). Žalující družstvo může nejméně vytýkati žalovanému nesprávné terminování jeho výpovědního projevu, když samo v § 10 svých stanov ustanovuje, že členství přestává dobrovolným »vystoupením« a vyloučením, a užívá důsledně tohoto terminu i v §§ 12 a 13.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaného, vyhověl však dovolání žalobce, zrušil rozsudky obou nižších soudů ve výroku, že žalovanému přísluší vzájemná pohledávka 32.620 Kč a vrátil věc soudu první stolice, by v rozsahu zrušení dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Podle obsahu dovolání obou stran ve věci samé řešiti jest dvě právní otázky: k dovolání žalující strany otázku, zdali žalovaný dal řádnou výpověď a ze žalujícího společenstva vystoupil, a k dovolání obou stran, kolik při vystoupení žalovaného činilo jeho pohledávání na vrácení podílů. Pokud jde o otázku vystoupení žalovaného ze žalujícího společenstva a jeho doby, nelze žalující straně přisvědčiti, že odvolací soud mylně považuje dopis žalovaného ze dne 2. března 1928 za výpověď jeho členství; žalující strana odkazuje se na správné vývody odvolacího soudu v této otázce, jež dovolací soud schvaluje. S míněním dovolatelovým, že k výpovědi členství společenstva nutno užití slova »výpověď« nebo »vypovídám« a označiti i předmět a dobu, nelze souhlasiti, neboť zákon ani formu ani obsah výpovědi neurčuje (§ 77 zákona o společenstvech); stačí projev v jakékoli formě, jemuž při výkladu podle § 914 obč. zák. jest jako výpovědi rozuměti. Odvolací soud správně vyložil dopis jako výpověď členství ke konci roku 1928. Přisvědčiti však jest dovolání žalující strany, pokud vytýká neúplnost řízení v otázce výše pohledávání strany žalované ze členských podílů. Členství žalovaného končilo dnem 31. prosince 1928. Vystoupivší člen společenstva může podle ustanovení § 55 zákona ze dne 9. dubna 1873 čís. 70 ř. zák. z důvodu splacení členského podílu žádati na společenstvu jen, aby mu byl vyplacen závodní podíl, jak vyplývá z účetní závěrky za rok, v němž vystoupil ze společenstva (č. 4037 sb. n. s.). Citovaný § 55 zařaden jest sice mezi zvláštní ustanovení pro společenstva s neobmezeným ručením, ale není důvodu, by zmíněného ustanovení nebylo použito obdobně též u společenstev s ručením omezeným, pro něž o tom není zvláštního předpisu; vyloučeno to jest ovšem ve příčině dalších ustanovení téhož paragrafu, ve příčině míry ručení vystoupivších členů věřitelům společenstva a o době výplaty podílu, o němž jsou v zákoně pro společenstva s ručením omezeným odchýlná ustanovení. Ziskem vyplývajícím z účetní závěrky se výše výplaty vy-

stoupivšímu členu zvyšuje, ztrátou pak snižuje o poměrnou část na podíl vypadající (čís. 4057 sb. n. s.). Účetní závěrku schvaluje podle ustanovení § 22 stanov žalující strany valná hromada a usnesením jejím v té příčině, pokud se stalo v mezích zákona a stanov, jest vázán i vystoupivší člen, třeba v době jejího konání není již členem společenstva; jest to důsledek společenstevní smlouvy a bývalého členství a přirozené nutnosti, že účetní závěrka může býti sdělána a schválena teprve po uplynutí roku, ve kterém končí členství vystoupivších členů. Schválení účetní závěrky žalující strany za rok 1928, jež se stalo na valné hromadě konané dne 3. června 1929, prvé po vystoupení žalovaného, jest proto pro žalovaného směrodatným, když týž správnost účetní závěrky oné ani nepopírá ani netvrdí, že by předpisy stanov byly porušeny a neprávem žalovaný vytýká v tom směru právní mylnost napadeného rozsudku. Další otázkou jest, zdali žalující strana mohla bilanci za rok 1928 schválenou valnou hromadou ze dne 3. června 1929 na svých dalších valných hromadách ze dne 5. července 1930 a ze dne 8. listopadu 1930 reasumovati, t. j. opravit z toho důvodu, že jí v roce 1930 byly doručeny platební rozkazy na daň z obratu za léta 1922 až 1929, a jaké jsou účinky toho pro vystoupivší členy ve příčině podílů a zdali v souzeném případě o takovou opravu šlo. Účetní závěrka má podávati skutečný stav jmění a správná závěrka má obsahovati všechny složky jmění, jak aktivní tak i pasivní ke dni uzávěrky existující. Podkladem pro stanovení podílu může býti jen závěrka správná, jen tu mohl míti zákon i stanovy na mysli. Není předpisu, který by zabráňoval, by účetní závěrka nebyla opravena, když se objevila nesprávnou, ať že obsahovala aktiva, kterých vskutku nebylo, nebo byla vynechána existující pasiva; schválení valnou hromadou nemůže z nesprávné závěrky učiniti správnou. Oprava účetní závěrky má ovšem vliv na výši podílů, které vystoupivší členové mají požadovati nebo jim byly vyplaceny, z čehož plyne důsledek, že na jedné straně vzniká nárok na vyrovnání objevivšího se rozdílu, neboť ponechání výše podílu vypočteného na nesprávném početním podkladu jevílo by se pro onu stranu, které jest nesprávnost na prospěch, bezdůvodným obohacením. Nárok tento není omezen na dobu ručební podle ustanovení § 78 zákona, neboť nejde o ručební závazek ve prospěch věřitelů společenstva podle tohoto paragrafu, ani o doplatek na členský podíl, nýbrž o vypořádání mezi společenstvem a vystoupivším členem ve příčině splaceného podílu. Nárok tento podléhá promlčení podle obecných předpisů. Reasumace jest ovšem přípustná jen pro takové položky aktivní nebo pasivní, jež existovaly již v den, k němuž účetní závěrku jest sdělati. Žalující společenstvo bylo tudíž oprávněno do bilance za rok 1928 dodatečně pojati daně za dřívější léta čítaje v to i daně za rok 1928. Daně za rok 1929 nepřicházejí již v úvahu, poněvadž žalovaný již koncem roku 1928 ze společenstva vystoupil. Jest však třeba v tomto směru doplniti řízení se zřetelem na záznam nalézající se na platebních rozkazech ve spisech založených, že částky na předepsanou daň zaplacené odečte berní úřad, zjištěním, kolik bylo podle odstavce 2 § 20 zákona č. 268/1923 ve čtvrtletních splátkách do konce roku 1928 na řečenou daň splaceno.